



gemeente harderwijk

Ombuigingen



Bij de Begroting 2025-2028 is besloten om cat. A en B te effectueren. Om hier de raad structureel in mee te nemen wordt er aan de begroting en jaarstukken een paragraaf ombuigingen toegevoegd en tevens wordt er in de tussentijdse rapportages gerapporteerd over de voortgang.

In deze paragraaf Ombuigingen in de Begroting 2026 wordt de stand van zaken van ombuigingen geanalyseerd en specifieke aandachtspunten opgenomen voor het begrotingsjaar 2026 en verder. In de bijlage is de gehele ombuigingsmonitor terug te vinden, waarin per ombuiging en per taakstelling specifiek ingegaan wordt op de stand van zaken.

Analyse op stand van zaken

Ombuigingen cat A+B (bedragen x 1.000)	2026	2027	2028	2029	Toelichting
Reeds gerealiseerd €	€ 6.854	€ 6.951	€ 6.751	€ 5.956	1
Realisatie%	60%	56%	53%	48%	
Nog te realiseren €	€ 2.972	€ 3.913	€ 4.370	€ 4.780	2
Nog te realiseren %	26%	31%	34%	39%	
(deels) Niet te realiseren €	€ 842	€ 814	€ 786	€ 821	3
(deels) Niet te realiseren %	7%	7%	6%	7%	
Teruggedraaid bij KN €	€ 818	€ 839	€ 854	€ 854	4
Teruggedraaid bij KN %	7%	7%	7%	7%	
Totaal ombuigingen €	€ 11.486	€ 12.517	€ 12.761	€ 12.410	
Totaal ombuigingen %	100%	100%	100%	100%	

1. Gedeelte van de ombuigingen die als gerealiseerd worden beschouwd

Over het algemeen worden de ombuigingen als gerealiseerd beschouwd wanneer deze heel concreet zijn ingevuld. Echter zijn er ook ombuigingen die gaan over inkomsten realiseren of trends die minder hard stijgen door interventies. Bijvoorbeeld bij parkeren, rente en in het sociaal domein. Het is niet zwart-wit welk gedeelte gerealiseerd is en/of komt door een ingezette ombuiging. Ook kan een gedeelte van ombuigingen ingevuld zijn. In de ombuigingsmonitor wordt per ombuiging ingegaan op de stand van zaken en/of op welke wijze de ombuiging gerealiseerd is en hoeveel euro als definitief wordt beschouwd.

Ten opzichte van de voorjaarsmonitor ombuigingen 2025 (bij 1ste turap), waar grofweg 3 miljoen voor 2026 was ingevuld, is nu grofweg 3,5 miljoen extra gerealiseerd. Dit zit voor het grootste gedeelte in de vertraging van het IHP welke nu als volledig afgerond kan worden beschouwd, invullen van taakstelling bedrijfsvoering en een gedeelte van de rente inkomsten die worden behaald en een heel aantal ombuigingen in het sociaal domein welke (gedeeltelijk) ingevuld zijn. Voor 2026 zit hier ook een gedeelte van de taakstelling van het IBOR in, al heeft deze nog geen volledige structurele invulling in de jaren erna.

Nadere duiding invulling taakstelling bedrijfsvoering P0-28:

In het afgelopen jaar zijn er meerdere interventies gepleegd om de kosten op de bedrijfsvoering te drukken. In de paragraaf bedrijfsvoering in de Begroting 2025 is uiteengezet welke maatregelen zijn genomen om structureel € 99.000,- om te buigen. Vervolgens zijn er acties ondernomen om de werving en selectie uitgaven fors te verminderen, is er een verzekering opgezegd waarvan de risico's aanvaardbaar zijn, en is er geïnventariseerd welke fte's, mede door de ombuigingen, opgegeven kunnen worden zonder aan verdere ambities te tornen of extra beleidskeuzes te moeten maken en wordt inhuur zoveel mogelijk beperkt (de ZZP regeling werkt hier ook in ons voordeel zie indicator inhuur). De meeste ombuigingen hebben geen direct effect op de benodigde fte inzet. Bijvoorbeeld, als er subsidies verminderd worden in bedrag, maar het aantal subsidies ongeveer hetzelfde blijft, levert dit geen efficiëntie besparing op. Echter heeft de uitnutting van de personeelsbudgetten in 2025 (bij de 2de turap) wederom laten zien dat er voldoende ruimte zit op het geheel van de bedrijfsvoering. Ramen voor vacatureruimte en onderuitputting mag echter niet. Het opgeven van specifieke fte's zou gepaard moeten gaan met het opgeven van die specifieke ambities waar die specifieke fte's voor bedoeld zijn. En dat is niet een wenselijk gevolg. Al deze overwegingen hebben geleid tot de volgende concrete invulling voor de taakstelling P-028 bedrijfsvoering:

Bedragen x 1.000	2026	2027	2028	2029
Stopzetten AOV bestuur	30	30	30	30
FTE's*	18	158	158	158

Incidentele vergoedingen	44	44	44	44
Ruimte WKR**	30	30	30	30
Werving en selectie	20	20	20	20
Inhuurbudget	293	153	153	153
Totaal	435	435	435	435
Restant ombuiging P0-28	0	0	0	0

*Voor de volledigheid, er zit formatie opgenomen in de taakstellingen vanuit het IBOR op groen en grijs en de manier waarop bij de herziening van het IBOR is voorgesteld om deze in te vullen. Deze in te leveren formatieplekken zijn niet betrokken bij het invullen van de taakstelling bedrijfsvoering maar bij de invulling van de taakstellingen IBOR omdat deze één op één gerelateerd zijn aan beleidskeuzes om iets wel of niet te doen. Daarmee is de druk op de bedrijfsvoering om om te buigen feitelijk hoger dan slechts de taakstellingen op bedrijfsvoering.

**Over de WKR ruimte van de gemeente zal in de komende tijd wel een beleidskeuze voorgelegd worden aan het college en de raad inzake een splitsing tussen ambtelijke organisatie en politieke ambtsdragers. Voor het huidige beleid is er voldoende ruimte en kan de post ingezet worden in de ombuigingen. Indien de raad wenst mee te gaan in het nieuwe beleid (wat een vrije keuze is), zal dit moeten voorzien worden van nieuwe middelen en hier is dan geen ruimte meer voor op het huidige budget. In het kader van transparantie is het gewenst mee te geven dat dit onderwerp speelt en mogelijk een voorstel naar de raad komt om verrassingen achteraf te voorkomen.

2. Ombuigingen nog te realiseren

Uiteraard zijn er ook ombuigingen die nog niet definitief gerealiseerd zijn. Grotere ombuigingen daarin zijn bijvoorbeeld de parkeerinkomsten en het restant van de renteinkomsten. Maar ook taakstellingen in het sociaal domein en bedrijfsvoering (plusvariant) welke nog niet als definitief kunnen worden beschouwd. Wanneer een ombuiging (nog) niet gerealiseerd is, is het vaak een kwestie van monitoring in jaar 2026 of de realisatie aansluit bij de verwachting omdat er onvoldoende zekerheid over de realisatie kan worden afgegeven. Wanneer er wel voldoende zekerheid over de realisatie afgegeven kan worden zijn er bedragen opgenomen en valt dat gedeelte onder 1) hierboven. Tot slot zijn er ook nog ombuigingen waar naar alternatieven binnen hetzelfde onderwerp wordt gezocht, dit geldt bijvoorbeeld voor de ombuigingen op Stichting Leergeld, de subsidie van de buurthuizen en huur van defensie.

3. Ombuigingen die niet (volledig) gerealiseerd kunnen worden

P0-12B: Stelpost BTW compensatiefonds (BCF) (cat A)

De ombuiging is door de uitkomst van de meicirculaire deels teruggedraaid. De gemeente mag van de toezichthouder deze stelpost maximaal zetten op het bedrag dat uit de laatste meicirculaire is gekomen. Hierdoor moet € 520.000,- structureel afgeboekt worden. Dit risico was reeds voorzien in het ombuigingsvoorstel. Jaarlijks zal in de advisering van de meicirculaire het maximale bedrag opgenomen worden vanaf heden, waarbij dit dus jaarlijks kan schommelen.

Voorstel: Bij de advisering meicirculaire is deze ombuiging budgettair teruggedraaid naar het maximum (effect structureel €520.000 nadelig). Voorstel is de ombuiging als afgerond te beschouwen en jaarlijks bij de meicirculaire bij te stellen. De dekking is reeds via de advisering van de meicirculaire besloten en daarmee heeft het afronden van deze ombuiging geen financieel effect.

P1-01: Veiligheidsregio: (cat B)

In 2023 is er in de jaarrekening een overschot geweest met betrekking tot personele kosten. In 2024 is dit niet meer het geval en is er een tekort ontstaan. De genoemde 10 fte betreft vacatureruimte van steeds wisselende formatieplaatsen in de beroepsorganisatie van VNOG (ca. 350 fte). Een krappe arbeidsmarkt maakt dat ook VNOG te maken heeft met meer doorstroom dan enkele jaren geleden en het lastiger invullen van vacatures. Deze vacatureruimte wordt gebruikt om waar noodzakelijk (m.n. ter vervanging) tijdelijk personeel in te huren. Het is dus niet zo dat er structureel 10 FTE niet opgevuld is. Gelet op de leeftijdsopbouw van het personeelsbestand van de VNOG is het riskant om niet met de maximale loonschaal te rekenen. Hoewel dit een voordeel lijkt op te leveren, wordt er in de Kadernota geen extra geld opgenomen voor inhuur van benodigd personeel, maar hiervoor worden de extra middelen vanuit de maximale loonschaal gebruikt. Dit zal dus geen besparing opleveren. We blijven de komende tijd de financiën van de VNOG kritisch monitoren. Waarbij we in de besluitvorming van de jaarstukken 2024 van de VNOG al middelen hebben gereserveerd om de hogere bijdrage aan de VNOG te kunnen 'dempen'. Deze bijdrage is na aanpassing van de verdeelsleutel en conform eerdere besluitvorming al in de begroting van Harderwijk opgenomen en zal daardoor incidenteel een voordeel opleveren met de Kadernota 2027-2030 van de VNOG.

Voorstel: Ombuiging afvoeren en met ingang van 2026 € 57.000,- structureel te dekken uit het begrotingssaldo.

P6-07: AZC overschot middelen faciliteiten besluit (cat A)

Het jaar 2025 is gerealiseerd. Vanaf 2026 is er onzekerheid over de middelen door de einddatum van de Graaf Ottolaan half 2026. Hierdoor kan de ombuiging maar gedeeltelijk in 2026 gerealiseerd worden. In 2027 zijn er geen middelen en dus geen middelen om om te buigen. Pas vanaf 2028 worden er weer inkomsten verwacht wanneer er een nieuwe AZC geopend wordt en dan pas kan weer herzien worden op welke wijze deze ombuiging te realiseren is. Gezien de maximale grootte (die vele malen kleiner is dan voorheen) van het asielzoekerscentrum wordt voorgesteld de ombuiging naar rato bij te stellen omdat de middelen ook verminderd worden ten opzichte van de situatie in 2024 wanneer de ombuigingen waren opgevoerd. Het risico i.r.t. de toekomstplannen was destijds al wel aangegeven en daarom wordt nu voorgesteld de ombuiging in het licht van de huidige realiteit bij te stellen.

Voorstel: De ombuiging P6-07 AZC in 2026 (gedeeltelijk) en 2027 te dekken vanuit het begrotingssaldo en vanaf 2028 de ombuiging te handhaven op een lager niveau. Zie onderstaande tabel.

P8-10 School Harderweide (cat B)

Deze ombuiging blijkt onder de BBV / onderwijsverantwoording / DDC niet mogelijk. In het ombuigingsvoorstel destijds stond ook dat dit nog onderzocht moest worden. Er is nog onderzocht of er een alternatief mogelijk is in relatie tot dit specifieke onderwerp, bijvoorbeeld een zo gunstig mogelijke grondoverdracht conform BBV te realiseren, maar dit leidt alleen tot incidentele voordelen en geen structurele. Daarmee zijn er op dit moment geen alternatieven meer op deze specifieke ombuiging om een structureel voordeel te behalen en wordt voorgesteld de ombuiging af te voeren.

Voorstel: Ombuiging afvoeren en met ingang van 2029 € 34.800,- structureel te dekken uit begrotingssaldo.

Het cumulatieve budgettaire effect van niet te realiseren ombuigingen en die voorgesteld worden om af te voeren in het beslispunt van het advies is € 100.750,- in 2026 oplopend tot € 134.300,- structureel vanaf 2029.

Bedragen x 1.000	2026	2027	2028	2029
P1-01: Veiligheidsregio: (cat B)	-57	-57	-57	-57
P6-07: AZC overschot middelen faciliteiten besluit (cat A)	-44	-75	-43	-43
P8-10 School Harderweide (cat B)				-35
Totaal	-101	-132	-100	-134

4. Ombuigingen die teruggedraaid zijn bij de Kadernota 2026-2029

Er zijn bij de Kadernota 2026-2028 een aantal ombuigingen voorgesteld om terug te draaien, aangevuld met een ombuiging die door een aangenomen amendement is teruggedraaid:

Advies ombuigingen (bedragen x 1.000)	2026	2027	2028	2029
OMB-B-P0-30b OZB woningen verhogen met 5% m.i.v. 2026 (basis)	-397	-403	-403	-403
OMB-B-P0-31b OZB niet-woningen en eigendom gebruikers verhogen met 5% m.i.v. 2026 (basis)	-281	-281	-281	-281
OMB-B-P5-16a Subsidies grote culturele instellingen verlagen (50% terugdraaien)	-105	-105	-105	-105
OMB-B-P5-09 / OMB-B-P5-10 Tarieven zwembad / recreatief zwemmen verhogen	-31	-46	-61	-61
OMB-B-P6-25 Lokale subsidie Tactus verslavingszorg	-4	-4	-4	-4
Totaal terug te draaien ombuigingen	-818	-839	-854	-854

